

1884) consideră chiar ca studii filologice numai istoria literară și istoria limbei.

Istoria limbei coprinde ea însăși mai multe discipline. Mai întâiu istorisirea unei limbi se poate face în două chipuri: ori se cercetează adică limba precum este într'un moment dat, ori se cercetează prin toate transformările sale de la un moment dat în timp până la un altul. Apoi și într'un caz și în altul se pot studia la o limbă: 1) sunetele (Fonologia), 2) formele (Morfologia), 3) înțălesul formelor (Sintaxa), 4) cuvintele și înțălesul cuvintelor (Dicționarul cu subdiviziunile sale Etimologia și Semasiologia), 5) caracterele cu care este scrisă limba (Grafia, Paleografia).

Raportul de corelație dintre diferitele discipline ale gramaticii nu este între toate același. Anume, istoria caracterelor cu care este scrisă limba formează față cu fonologia, morfologia, sintaxa și dicționarul un grup aparte, pentru că scrisoarea este o faptă la care voiața omului nu poate fi pusă în îndoială, în vreme ce dependența sunetelor, formelor, cuvintelor de voiață este mai puțin vădită, pentrucă prin urmare dintre părțile gramaticii mai mult drept are de a face parte din filologie grafia decit sintaxa, de pildă, ori dicționarul, ori altă parte a gramaticii.

Istoria limbei, care cercetează obiectul său numai într'un moment dat, poartă numele de Gramatică; iar acea istorie a limbei, care cercetează obiectul său într'o scurgere mai lungă sau mai scurtă de vreme, se numește Gramatică comparată. Numele de gramatică comparată vine de acolo că